

2014-04-15

Länsstyrelsen i Stockholms län

Box 220 67

104 22 Stockholm

Yttrande över remiss av förslag till beslut om utvidgat strandskydd för Norrtälje kommun, Dnr 511-39836-2012

Roslagens Ornitologiska förening (ROF) har fått ovanstående förslag på remiss och vill lämna följande synpunkter:

ROF anser att de mycket omfattande exploateringar i Norrtälje kommun som skett utefter havsstränder, insjöstränder och åar har inneburit en kraftigt negativ påverkan både på den allemansrättsliga tillgången på strandområden och på livsvillkoren för djur- och växtliv, både på land och i vatten. Få kommuner i Sverige har så omfattande fritidshusexploatering som Norrtälje kommun. ROF välkomnar därför det nu remitterade förslaget om utvidgat strandskydd.

Norrtälje kommun hyser en stor koncentration av höga naturvärden i form av skärgård, småskaligt kulturlandskap, gamla skogar, kalkrika marker och ett geografiskt läge som resulterat i en hög biodiversitet. Både antalet kärlväxter och häckfågelarter per ytenhet, tillhör de högsta i landet, liksom andelen skogliga nyckelbiotoper. Kalkrikedomen har även skapat synnerligen artrika våtmarker, så kallade rikkärr med hög andel ansvarsarter i det europeiska nätverket natura 2000. Det gäller inte minst vissa arter snäckor, flera orkidéer, rikkärrsmossor och större vattensalamander.

Strandnära natur hyser alltid en högre biologisk mångfald än omkringliggande landskap. Det hänger samman med närheten till vatten och grad av urlakning av näringsämnen och kalk, som många arter gynnas av. Detta är särskilt tydligt i Norrtälje kommuns kustnära delar som så gott som alltid hyser en högre koncentration av kalkrikedom än annars. Detta har gett upphov till den mångfald av naturtyper som förknippas med Roslagens natur, t ex dess kalkfuktängar, urkalkstensklippor, lundar med säregen flora och lövrikedom. Den stora mångfalden i naturtyper gynnar många arter, inte minst kärlväxter. Och den blomrika vegetationen längs kusten, sjöar och vattendrag resulterar i stor insektsrikedom och därmed rikare fågelliv och jaktmarker för bl. a. fladdermöss. Trots det nordliga läget hyser Norrtälje kommun en av landets artrikaste uppsättning av fladdermöss, varav flera av de mest hotade och sällsynta finns i anslutning till några av kommunens större sjöar; Skedviken, Erken, Limmaren och Närdingen. Att motivera ett utökat strandskydd i Norrtälje kommun är för ROF en självklarhet. Vår förhoppning är också att myndigheterna framöver är betydligt mer restriktiva än idag på att bevilja dispenser inom strandskyddad mark. Annars fyller ju skyddet ingen funktion.

I det remitterade förslaget konstaterar ROF att flera av kommunens mest värdefulla, större insjöar rätteligen försetts med ett utökat strandskydd, vilket vi till fullo stödjer. Likaså har några av de större vattensystemen, som är av riksintresse för naturvärden, också försetts med utökat strandskydd vilket är bra.

Däremot så anser ROF att länsstyrelsens förslag innehåller flera uppenbara brister. Det gäller i första hand vissa kustavsnitt som hyser dokumenterat mycket höga naturvärden, däribland stora

koncentrationer av arter som finns listade i EU:s art- och habitatdirektiv eller fågeldirektiv, eller arter som är starkt hotade i landet och för flera finns nationella åtgärdsprogram framtagna. De absolut mest värdefulla kustavsnitt som ROF anser måste ha utökat strandskydd är följande:

Edebovikens västra strand inklusive Bodaviken;

Stornotsand på Singös östra sida;

Kustavsnitt vid **Häverö-Bergby**;

Samnäs fjärden och **Väddö skjutfält (LvSS)** på Väddö;

Finnalafjärdens västra strandavsnitt på Björkö;

Kustavsnitt på **insidan av Byholma**, N Grisslehamn;

Sydöstra kusten av Björköns fastland, söder om Väddö.

En noggrannare motivering till dessa områdens synnerligen höga natur- och allemansrättsliga värden återfinns nedan.

Men förutom ovanstående kustavsnitt så konstaterar ROF att åtskilliga andra brister återfinns i det remitterade förslaget. Mot bakgrund av den breda naturvårdskompetens som finns inom föreningen så vill ROF lämna följande detaljsynpunkter på förslaget till utökat strandskydd i Norrtälje kommun. Synpunkterna gäller för kartorna med nummer 2, 3, 7-11, 19, 21-35.

Karta 2: Västra stranden av sjön Syningen, från Näset i söder till och med Ekebyholm i norr. Området hyser ett mycket värdefullt kulturlandskap med stort inslag av ekar och andra lövträd. Viktigt område för häckande fåglar och fladdermöss, inklusive rödlistade arter, knutna till dessa miljöer.

Karta 9: Lommarens södra strand väster om Norrtälje tätort. Från Lommarens ostände till Frötuna kyrksjö i söder. Det så kallade Nordrona-området. Tätortsnära gamla skogar med höga natur- och friluftslivsvärden. Branten ner mot Lommarsundet i väster är basiska klippor med säregen vegetation. Förekomst av rödlistade arter.

Norrtäljeviken södra strand från Björnö gård i väster till harka fritidshusområde i öster. Stora sammanhängande öppna kulturmarker med mycket rikt fågelliv och strandängsvegetation. Viktig rastplats för gäss och sångsvan. Förekomst av rödlistade fågelarter. Området närmast Björnö gård även viktigt fladdermusområde och delvis nyckelbiotop i ädellövskog.

Sjön Limmarens västra strand, från Sika i söder till Görla industriområde i norr. I söder skogsområde med stort inslag av lövträd och gamla träd. Norra delen utgörs av den gamla slottsparken vid Mellingeholm med en av kommunens största koncentrationer av jätte-ekar. Lång rad rödlistade arter knutna till ekar och ädla lövträd, främst lavar, vedskalbaggar och fladdermöss.

Holmsjön, vid Ösbyholm, sydost om Limmaren. Hela sjön bör ha ett utökat skydd på 300 meter. I norr och väster öppna kulturmarker med torrängspartier och rik flora. Delvis basiska klippor med säregen vegetation. I norr delvis kalkpåverkade skogar med rik flora. Söder om sjön mer eller mindre branta, öppna hållmarker med gammal tallskog och känslig fågelfauna. Överlag ett mycket artrikt område.

Karta 11: Strandavsnitt mot Björköfjärden på Harö. Från Björhövda i söder till fritidshusområdet på norra Harö. Mycket kalkrik morän, delvis gamla kulturmarker i söder och en av hela Roslagens mest tydligt kalkpåverkade vegetation med stor förekomst av lundväxter och sällsynta marksvampar. Ett synnerligen värdefullt naturområde med lång lista på rödlistade arter, främst marksvampar.

Karta 19: **Edebovikens västra strand**. Från Gråskaåns utlopp i havet i söder via Bodaviken och till Lindsvedjan i norr. Ett kalkrikt och synnerligen artrikt kustavsnitt med en lång rad krävande växter. Bland annat en stor förekomst av guckusko och dessutom en lång rad mindre förekomster av hällebräcka (båda arter ingår i EU:s art- och habitatdirektiv). Dessutom rikt fågelliv och insektsfauna med förekomst av flera rödlistade arter. Enligt oss skall detta område ha högsta prioritet genom utökat strandskydd.

Masugnssjön, söder om Herräng. Runt hela sjön förutom i detaljplanelagt område. En av länets största förekomster av orkidéen svärdsyssla. Dessutom flera förekomster med hällebräcka (EU:s art- och habitatdirektiv).

Karta 21: **Stornotsand på Singös östra sida**. Kuststräcka på Singös fastland direkt innanför öarna Kittelörarna, i söder gränsades mot föreslagen utökat strandskydd på 300 meter. Område med stor förekomst av urkalkstenshällar och vattensamlingar/naturliga dammar med säregen vegetation. Mycket rik kalkflora med inslag av mycket sällsynta och rödlistade arter. Bland annat förekomst av den starkt hotade arten kalkkärrsgrynsnäcka (medtagen på EU:s art- och habitatdirektiv). Dessutom rik insektsfauna med förekomst av barrpraktbagge. Många rödlistade arter. Enligt oss skall detta område ha högsta prioritet genom utökat strandskydd.

Karta 22: **Kustavsnitt vid Häverö-Bergby**. Sträcker sig från Bergbofjärdens utlopp i havet och ner via Norrby udde fritidshusområde och vidare till Hammarskogens fritidshusområde i söder. Både inslag av urkalkstensklippor med säregen vegetation och mycket kalkrik morän med en av länets största koncentrationer av orkidéer. Totalt mer än 20 arter orkidéer förekommer här, bl a guckusko och flugblomster. Dessutom spridda förekomster av hällebräcka och mycket artrik marksvampflora. I området finns en av länets största koncentrationer av olika marksvampar, varav många är rödlistade. Här finns bl a en av landets få förekomster av brödmusseron *Leupaxillus tricolor*. Enligt ROF skall detta område ha högsta prioritet genom utökat strandskydd.

Kustavsnitt på **insidan av Byholma** ut mot Ornöfjärden norr om Grisslehamn. Sträcker sig från Grisslehamn i söder till Fogdöbron i norr. Extremt kalkrik morän med mycket rik flora av kärleväxter och marksvampar. Lövskogsdominerat med stort inslag av ek och hassel. Rik fågelfauna. Lång lista på rödlistade arter. Enligt ROF skall detta område ha högsta prioritet genom utökat strandskydd.

Karta 24: **Samnäsfiärden och Lvss** på Väddö. Sträcker sig från Granvik i söder till Sennebyhakes fritidshusområde i norr. Stora delar ingår i Väddö skjutfält. Samnäsfiärden är utpekad i Natura 2000 och omges av kalkrika lövskogar med rik flora och svampflora. Jordarna inom området består till stora delar av sand vilket är mycket ovanligt i norra länsdelen och har resulterat i en mycket artrik flora. Marksvampfloran inom skjutfältet är mycket artrik och inkluderar många nationellt hotade och rödlistade arter. Även förekomst av guckusko.

Karta 25: **Finnalafjärden**, från Stora Änklingen i öster och till Utanå fritidshusområde i norr. En mycket värdefull grund, trösklad havsvik med mycket värdefulla omgivningar bestående av gamla kulturmarker, till stor del fortfarande hävdade. Mycket värdefull flora med inslag av flera mycket sällsynta växter, däribland en rik uppsättning kransalger. Kulturmarkerna på fjärdens västra sida tillhör kommunens mest småbrutna och ålderdomliga och är finns en synnerligen rik, betesgynnad kalkflora med flera rödlistade arter. Enligt ROF skall detta område ha högsta prioritet genom utökat strandskydd.

Karta 26: **Vätös östra kust** från Vätöhuvuds fritidshusområde i norr via Blåport till Prästuddens dito i söder. Opåverkat gammelskogsområde med stort inslag av gamla träd och lövträd. Stort värde för häckande störningskänsliga skogsfåglar, bl a tjäder.

Karta 27: **Sydöstra kusten av Björköns fastland**, från Stärbsnäs i väster, via Ängsholmen och vidare norrut efter Björköns östra sida till Östersjö brygga i nordost. Kalkrika marker med en för Roslagen sällsynt uppsättning av krävande och sällsynta arter. I detta kustavsnitt finns en stor koncentration av sällsynta ängsväxter som hartmannstarr, stubbdaggkåpa, majviva och kvällsmaskros mm mm. Stor förekomst av rödlistade växtarter. Enligt ROF skall detta område ha högsta prioritet genom utökad strandskydd.

Karta 32: Ön **Ålandet**, NW om Gräskö. Ön består till större delen av barrnaturskog med gott om död ved och rik vedsvampflora och fågelfauna. På ön finns flera hotade och rödlistade arter, främst bland svampar. Ön borde i sin helhet ha 300 m strandskydd.

Karta 34: **Tyvöns västra och norra strand**, sträckan från öns sydvästspets, hela norra stranden och ner mot Linanäs på östra sidan. Gammal barrskog, till delar naturskog med inslag av våtmarker, en mindre sjö och sumpskogar. Delvis skogliga nyckelbiotoper och förekomst av en lång rad signal- och rödlistade arter, främst kryptogamer. Även skyddsvärd fågelfauna med inslag av krävande arter. Mycket höga naturvärden.

Övriga strandavsnitt som med naturvårdsskäl skall inbegripas i det utökade strandskyddet och där vi tycker att förslaget är ologiskt är följande:

Karta 2: **Skedviken** vid Rånäs. Sträckan mellan Svärlinge och Rånäs slott. Värdefullt kulturlandskap i en av norra länsdelens största jordbrukstrakter med lövträd och en slottspark med gott om gamla ädellövträd, rik fågel- och fladdermusfauna och inlandsförekomster av sällsynta kustväxter som strandskräppa och havtorn.

Karta 3: **Långsjöns södra strand**, W Rimbo. Sträckan från sjöns västande till Ekuddens fritidshusområde. Vi frågar oss varför inget strandskydd alls finns för denna del.

Karta 7: **Västra sidan av Länna kyrksjöns södra vik**. Sträckan mellan Sjöändans fritidshusområde och Sjöskogens fritidshusområde. Gammalt kulturlandskap med öppna marker och åkerholmar med rik flora och fågelfauna. Förekomst av flera rödlistade fågelarter.

Karta 8: Sjön **Lommarens norra strand**. Sträckan från Sundsta fritidshusområde i väster till öster om Degarö gård i öster. Öppet kulturlandskap med åkerholmar, lövskogsdungar med rik fågelfauna och förekomst av rödlistade fågelarter.

Karta 10: Sjön **Gilljärden** bör ju i sin helhet, i likhet med Broströmmen i övrigt, ha utökad strandskydd 300 meter. Runt sjön, särskilt på dess norra sida, finns en stor koncentration av gamla ekar och även jätte-ekar. Här finns det ett mycket rik fågel- och fladdermusfauna. I området förekommer flera rödlistade arter, både fåglar och kärlväxter samt på de gamla ädellövträden åtskilliga lavar och svampar.

Karta 19: **Hensviks udde**, NW Herräng. Sträckan från herrängs hamn till Korgils fritidshusområde. Kalkrikt och synnerligen artrik flora med förekomst av flera i länet mycket ovanliga och krävande arter. Särskilt orkideerna guckusko och svärdsyssla förekommer i området liksom hällebräcka. (Guckusko och hällebräcka återfinns i Eus Art- och habitatdirektiv).

Karta 21: **Singös västra kust**. Sträckan Prästholmen i norr till Fogdöbron i söder. Delvis kalkbunden mark och delvis sandunderlag. Ger upphov till en variationsrik flora, rik marksvampflora och rik insektsfauna. Förekomst av rödlistade arter, särskilt insekter. Vi ser ingen skillnad i naturvärden här och i det norrom föreslagna utökade strandskyddet.

Karta 23: **Väddös ostkust**, sträckan Sandvikens badplats till och med Rönnskärs udde. Stort inslag av gammal skog och mindre våtmarker. Bra förekomst av större vattensalamander och av stor betydelse för rastande flyttfåglar under hösten. Rik orkidéflora med över 20 arter orkidéer, däribland guckusko, och knärot. Förekomst av flertal rödlistade arter, bl a marksvampar.

Karta 27: **Kustavsnitt norr om Simpnäs**, Björkö's ostkust. Sträckan från Simpnäs i söder till Stora änklingen i norr. Gammal barrskog med höga natur- och friluftslivsvärden. Rik förekomst av orkidéer och dessutom förekomst av blodigel i hällkar nära havet.

Karta 29: **Högmarsös östra del**. Välfrekventerat stigområde med gammal skog. Ologisk avgränsning.

Karta 30: **Väringsö**. Hela ön, bestående av gammalt kulturlandskap och äldre skog med gamla tallar bör i sin helhet ha 300 m strandskydd.

Karta 33: **Myntarbyholmen, N Kapellskär** på Rådmansös ostkust. Sträckan Koholmen i norr till och med Myntarbyholmen i söder. En klassisk lokal för Mnemosynefjäril, även om populationen varit i sviktande. Bör absolut ha utökat strandskydd.

För Roslagens Ornitologiska förening

Kristoffer Stighäll

Vice ordförande